

کتاب شناسی دستور زبان فارسی

شکیبا ولدبیگی^۱، متین قادری^۲

^۱ دانشجوی دبیری ادبیات فارسی پردیس فاطمه الزهرا(س) تبریز (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی دبیری الهیات پردیس شهید مقصودی همدان

چکیده

مقاله حاضر به روش مروری- کتابخانه ای است، که با توجه به نظرات اندیشمندان این عرصه به رشته تحریر در آمده است. هدف از این مطالعه بررسی کتاب شناسی دستور زبان فارسی انجام گرفته می‌باشد. محتوای لازم برای نگارش این مطالعه از طریق جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی SID، scholar G و موتور جستجوی گوگل بدست آمده است. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد، در نظام آموزشی ایران در مقطع دبستان بیشتر بر مهارت خواندن و نوشتن تاکید می‌شود. تا دانش آموزان با تقویت مهارت خواندن و نوشتن خود با ساختارهای دستور زبانی بهتر آشنا شوند.

واژه‌های کلیدی: دستور زبان، فارسی، کتاب شناسی

مقدمه

کتاب های درسی باید به گونه ای تدوین شوند که اهداف آموزشی از قبل تعیین شده را تامین نمایند. نظام آموزشی فعلی کشور یک نظام متمرکز و برنامه درسی آم منحصربه به کتاب فارسی می باشد که در کل کشور استفاده میگردد. کتاب درسی متنی سازمان یافته است که اهداف آموزشی را در قالب نوشتار، تصاویر و تکالیف ارائه و اهداف آموزش و پرورش را با کلاس درس پیوند می دهد. در برنامه نظام آموزشی هر کشور، زبان معیار و مهارت های مربوط بدان از سالهای نخست دوره ابتدایی آغاز و به مرور در سالهای بعن تکمیل میشود. دستور از مقوله های مهم در امر زبان آموزی می باشد [۱].

میزان نقش و تاثیر گذاری کتاب درسی در شکل دادن به مهارتهای زبانی دانش آموزان انکار ناپذیر میباشد. دستور زبان از ارکان پایه ایی در شکا گیری و رشد مهارت زبانی میباشد. توانایی های زبانی فطری و ذاتی کودک، نخست در محیط غیر رسمی خانواده بالیده می شود. در سال های نخست مدرسه دانش آموزان آماده میشوند تا توانایی های فطری و ذاتی خود را تعالی بخشند؛ لذا باید قواعد و اصولی به کار گرفته شود که در عین سازگاری با فطرت مادرزادی تحریک کننده و سوق دهنده آن ها در مسیرهای معین در جهت کارآمد شدن باشد. بنابراین باید در سایه آموزش صحیح به توانایی های اکتسابی نیز مجهز شوند تا بتوانند موثر منظم، هدفمند و متناسب صحبت کنند و بنویسند [۲].

با وجود تنوع و گوناگونی منابع و فناوری های آموزشی، کتاب های درسی هنوز یکی از عناصر مهمی هستند که در فرایند یادگیری معلم و دانش آموز از آن بهره خواهند برد.

از آنجا که در رویکردهای جدید به آموزش زبان به رویکرد ارتباطی بیشتر توجه شده است و مهمترین نقش زبان کارکرد ارتباطی آن می باشد. هر زبان آموزی داده های زبانی مانند دستور زبان را مقوله ای منفرد نمی بیند، بلکه ابزاری برای مهارت درست نوشتن و درست سخن گفتن به کار می گیرد بنابراین آموزش دستور زبان بدون هدف ارتباطی بیهوده خواهد بود. این چنین است که برخی نویسندگان گذشته بدون خواندن دستور در مدرسه، «با تمرین و ممارست و دقت و غور در آثار نویسندگان دیگر و طبیعت زبان که در محاورات اکثر مردم تجلی می نماید و آن را به درستی به کار برده اند [۳]. از همین رو در این پژوهش به بررسی کتاب شناسی دستور زبان فارسی (کتاب دوران ابتدایی در ایران و کتاب زبان فارسی جدید التالیف) پرداخته شده است.

پیشینه پژوهش

تصدیقی (۱۳۹۷) در مقاله ای با عنوان طرحی برای ارزیابی کتابهای درسی ادبیات فارسی دوره متوسطه نحوه ارزیابی کتابهای درسی ادبیات فارسی دوره متوسطه را مطرح کرده است چند نمونه از هدفهای رفتاری ادبیات فارسی در این مقاله تعریف شده است یکی از آنها این است که دانش آموز صفت را به خوبی در جمله ای شناسایی کند.

ارشاد سرابی (۱۳۷۶) در پژوهشی درباره کتاب زبان فارسی ۱ و ۲ مقطع متوسطه به برخی امتیازات و برجستگی ها در کنار کاستیها و اشکالهای کتاب زبان فارسی ۱ و ۲ چاپ اول (۱۳۷۴) اشاره کرد [۳].

علوی مقدم (۱۳۸۶) در بررسی نکات دستوری کتابهای زبان فارسی مقطع دبیرستان به نارسایی ها و مشکلات موجود در کتابهای زبان فارسی مقطع دبیرستان، تجویزی بودن کتابها و هماهنگ نبودن کتابهای این مقطع اشاره کرده است.

وحیدیان کامیار (۱۳۸۷) در بررسی دستور زبان فارسی دوره راهنمایی، به اشکال های دستوری این کتابها پایبندی آنها به دستور سنتی و التقاط صورت و معنا اشاره کرد

اللهیاری (۱۳۹۲) محتوای کتابهای فارسی ابتدایی در پایه های چهارم تا ششم را از نظر اهداف شناختی عاطفی و روانی- حرکتی بررسی و تحلیل کرد [۴].

علیقلی زاده (۱۳۹۶) مزایا و معایب کتاب زبان فارسی ۳ را از جنبه های مختلف از جمله رسم الخط املا و دستور بررسی کرد محدث فروشانی (۱۳۹۶) وضعیت آموزش زبان فرانسه در مدارس ایران و کتاب فرانسه ۱ (نخستین کتاب از سری کتاب های فرانسه تدوین شده به وسیله دفتر برنامه ریزی و تألیف کتابهای درسی را بررسی کرد، همچنین این کتاب با دو کتاب دیگر آموزش زبان فرانسه ۱ Adosphere تألیف شده در فرانسه و ۱ Bien dit تألیف شده در آمریکا) مقایسه شده است تا چگونگی و میزان تلاش هر کتاب با توجه به روشهای معاصر آموزش زبان مشخص شود [۴].

داور پناه (۱۳۹۹)، محتوای هفت کتاب درسی زبان فرانسه را از طریق تحقیق میدانی بررسی کرد. سپس چالش های و الزامهای بومی سازی کتاب های درسی را مورد تحلیلی قرار داد.

تعاریف تحلیل کتاب درسی

تحلیل محتوای کتاب درسی یک روش علمی برای تشریح و ارزشیابی عینی و منظم پیامهای آموزشی است تحلیل محتوای کتاب درسی یک روش پژوهش منظم برای توصیف عینی و کمی محتوای کتابها و متون برنامه درسی و یا مقایسه پیامها و ساختار محتوا با اهداف برنامه درسی میباشد. تحلیل محتوا یکی از روشهای پژوهش کیفی است که با تجزیه و تحلیل متون به تعیین ارتباط بین مفاهیم، معانی و ... همچنین به تفسیر آثار و پیامدهای پیام در فراگیر میپردازد. با تحلیل محتوا نقاط ضعف محتوا آشکارتر شده ضرورت پیروی یا ایجاد یک برنامه استاندارد، بیشتر احساس می گردد [۵].

کتابهای آموزش زبان فارسی اول دبستان کشور ایران

کتاب آموزش زبان فارسی اول دبستان ۱۴۰۰ قطع رحلی، ۱۱۵ ص، رنگی

بخش «نشانه ها با آموزش حروف الفبای فارسی آغاز میشود. پیشتر تصویرهای رنگی کلمات کوتاه و آسان و تک بخشی یا دوبخشی به همراه شکل نوشتاری آنها در کتاب آمده است دانش آموزان کنار هر نشانه تصویر و شکل نوشتاری آن را میبینند. از درس سوم جمله های کوتاه نیز اضافه میشوند و و دانش آموز با ساختار جمله سازی در جملاتی مانند مدرسه پرچم دارد آشنا میشود. تمرین های کتاب متمرکز بر حروف الفباست. گرچه دانش آموز در نمونه جملاتی که در کتاب آمده است یا در شعرها و متنهای روان خوانی با جمله» آشنا میشود، مطلب یا تمرینی دیده نمیشود که مستقیم یا غیر مستقیم به آموزش دستور و یا جمله سازی پرداخته شده باشد البته ساختن جمله یکی از اهداف اصلی کتاب فارسی اول دبستان تعیین شده و به این هدف در کتاب نگارش بیشتر توجه شده است [۵].

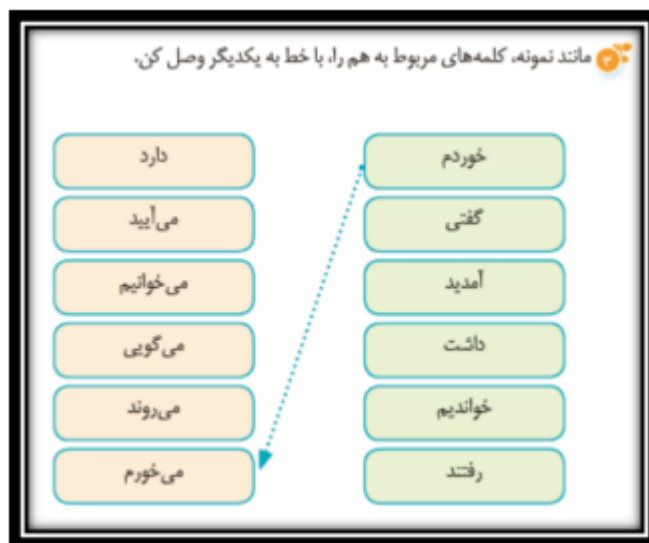
کتاب نگارش دوم دبستان ۱۴۰۰، قطع رحلی، ۱۰۳ ص، رنگی

در پرسشهای دستوری کتاب نگارش دوم دبستان به مرور و تمرین بیشتر مباحث دستوری کتاب دوم دبستان پرداخته شده است برای تمرین صفت چند جمله دارای صفت و موصوف آمده است و کودک باید آن را به عبارت وصفی کوتاهی تبدیل نماید. هدف اغلب سؤلهای مرتب کردنی آشنایی با ترتیب قرار گرفتن ارکان جمله است در تمرینهای مربوط به مبحث «فعل» جمله

من کتاب میخوانم به عنوان نمونه آمده است و دانش آموز باید همین جمله را با دیگر ضمای مفرد و جمع ادامه دهد. همچنین، جدولی آمده است که ستون «فعل» یا ستون نهاد در آن خالی است و دانش آموز باید جای خالی را با توجه به قید زمانی هر جمله و باتوجه به شمار فعل یا نهاد با فعل ماضی کند. در یکی از تمرینهای کتاب جمله ایمان کتاب خرید آمده است و داخل کمان واژه خوبی نوشته شده و دانش آموز باید این واژه را هم به جمله اضافه کند و جمله جدیدی بسازد، سپس عبارت از کتاب فروشی و بعد واژه داستان را اضافه کند و بدین ترتیب جمله را گسترش دهد تا با جایگاه صفت، متمم و مضاف الیه در جمله آشنا شود هرچند در کتاب راهنمای معلم ساختن جمله و نوشتن متن کوتاه از اهداف کتاب فارسی و نگارش دوم دبستان بیان شده است، در هیچ کدام از کتابهای فارسی و نگارش این پایه نوشتن متن کوتاه دیده نمیشود. نوشتن متن کوتاه نوعی تمرین تولیدی می باشد [۶].

کتاب نگارش سوم دبستان ۱۴۰۰، قطع رحلی ۱۰۳ ص رنگی

چند جمله برای تمرین بیشتر مبحث ضمای فاعلی بیان شده است و دانش آموز باید نهاد آنها را که ضمیر است بنویسد، همچنین در جدولی در یک ستون «فعل های ماضی» و در ستون دیگر فعلهای «مضارع» دیده میشود که دانش آموز باید فعلهای ماضی را به فعل مضارع آن وصل نماید؛ به طور مثال، «خوردم» را به «میخورم وصل کند [۶].

شکل ۱: نگارش کتاب سوم دبستان

نکته دیگر این است که اهداف آموزشی سه پایه اول تا سوم دبستان در ایران برای درس فارسی و نگارش بر محور جمله نویسی و در نهایت بندنویسی میباشد اما تمرینهای کتابها در حد فعالیتهای تشخیصی مثل جای خالی پرکردنی و کامل کردنی باقی میماند و میزان فعالیتهای تولیدی دانش آموز در ساخت جمله و بند بسیار کم میباشد. گاهی در برخی صفحه های کتابهای نگارش ایران تصویری آمده است و دانش آموز باید یک یا دو جمله درباره تصویر بنویسد اما لزوماً این تصاویر پس از آموزش نکات دستوری نیامده است و هدف آموزشی آنها استفاده از قاعده دستوری خاصی نیست همچنین از رویکرد نویسندگان کتاب بر می آید که مایلند دستورزبان را به شکلی ساده» به دانش آموز عرضه کنند. این روش با توجه به پایه و مقطع دانش آموزان پسندیده است، اما گاهی اختصار در سالهای پایینتر و گسترش در سالهای «بالا تر» و بیان نکردن به موقع یک قاعده دستوری باعث بروز مشکلاتی در امر یادگیری و تدریس مطالب شده است [۷].

اهمیت خواندن و نوشتن در سال های اولیه آموزش در مدارس بسیار زیاد می باشد. شاید به همین علت می باشد که محور مهم و اساسی آموزشی کتاب های فارسی تقویت درست خواندن و درست نوشتن می باشد. با این حال در مواردی برخی نکات مختصر بیان شده و از ذکر نام نقشهای دستوری خودداری شده است تا از انباشتن ذهن کودک با مفاهیم دستوری جلوگیری شود البته بهتر است پس از آموزش یک نکته، دستوری حتی اگر تمام قواعد آن برای کودک لازم نباشد دست کم نام نقش دستوری به او آموزش داده شود همچنین دستور زبان از مقوله هایی است که در برخی قواعد مهمتر به تمرین و تکرار بسیار نیاز دارد. از مزیت کتابهای فرانسوی این است که پس از آشنایی با قواعد دستوری تمرینهای تشخیصی و تولیدی زیادی عرضه می شود. واقع اگر به اندازه یک صفحه آموزش مفاهیم انجام شده باشد در یک صفحه هم تمرین می آید. به طور مثال، تمرینهای جایگزینی زیادی در کتابهای فرانسوی به چشم می خورد و یا تمرینی که در آن نهاد اول شخص مفرد با دیگر نهادها جایگزین می شود یا صفت مفرد مذکر با صفت جمع مؤنث جایگزین می شود و به این صورت با حل تمرین های متنوع از فهم مطالب اطمینان حاصل می گردد [۷].

کتاب دستور زبان فارسی نشر الگو

کتاب دستور زبان فارسی ویژه نظام جدید آموزشی و برای کلیه رشته های تجربی و ریاضی و انسانی توسط انتشارات نشر الگو و برای دانش آموزان متوسطه جهت آمادگی در کنکور تالیف شده است.

درس ادبیات از بخشهای مختلف تشکیل شده [۸]:

- قرابت معنایی
- معنی لغت و املا
- زبان فارسی
- تاریخ ادبیات
- آرایه های ادبی و ...

دستور زبان یکی از بخش های پیچیده و دشوار در همه زبان هاست و نیاز به کمک و همراهی چه از طریق دبیر و چه از طریق کتاب های آموزشی دارد.

کتاب پیشرو کتاب دستور زبان فارسی نظام جدید می باشد و قابل استفاده برای دانش آموزان نظام جدید تمامی رشته های تجربی و انسانی و ریاضی آموزشی و داوطلبان آزمون سراسری دانشگاه های سراسر کشور است.

از ویژگی های کتاب می توان به موارد زیر اشاره کرد [۸]:

اولین کتاب موضوعی دستور زبان فارسی نظام جدید

- تدریس کامل تمام دوازده مبحث دستوری کتاب های نظام جدید
- ارائه نکات و تکنیک های ابداعی مؤلف
- مثال ها و تمرین های متعدد و متنوع از کتاب های نظام جدید
- تست های طبقه بندی شده براساس موضوع و سطح دشواری
- پاسخ نامه کاملاً تشریحی
- قابل استفاده برای تمام دانش آموزان نظام جدید در همه پایه ها و داوطلبان کنکور سراسری نظام جدید

در این کتاب قسمت های دستوری دوره اول متوسطه و قسمت های دستور زبان پایه دهم و یازدهم و دوازدهم آورده شده است. یکی از درس های دشوار برای هر دانش آموزی درس دستور زبان فارسی است و دانش آموز را در آزمون های تشریحی و تستی دچار مشکل میکند [۸].

فصل	صفحه	فصل	صفحه
فصل اول: واژه	۱۳۳	فصل پنجم: انواع واژه	۱۳۳
تاریخچه واژه‌ها	۱۳۴	انواع واژه	۱۳۴
انواع واژه	۱۳۵	انواع واژه	۱۳۵
انواع واژه	۱۳۶	انواع واژه	۱۳۶
انواع واژه	۱۳۷	انواع واژه	۱۳۷
انواع واژه	۱۳۸	انواع واژه	۱۳۸
انواع واژه	۱۳۹	انواع واژه	۱۳۹
انواع واژه	۱۴۰	انواع واژه	۱۴۰
انواع واژه	۱۴۱	انواع واژه	۱۴۱
انواع واژه	۱۴۲	انواع واژه	۱۴۲
انواع واژه	۱۴۳	انواع واژه	۱۴۳
انواع واژه	۱۴۴	انواع واژه	۱۴۴
انواع واژه	۱۴۵	انواع واژه	۱۴۵
انواع واژه	۱۴۶	انواع واژه	۱۴۶
انواع واژه	۱۴۷	انواع واژه	۱۴۷
انواع واژه	۱۴۸	انواع واژه	۱۴۸
انواع واژه	۱۴۹	انواع واژه	۱۴۹
انواع واژه	۱۵۰	انواع واژه	۱۵۰
انواع واژه	۱۵۱	انواع واژه	۱۵۱
انواع واژه	۱۵۲	انواع واژه	۱۵۲
انواع واژه	۱۵۳	انواع واژه	۱۵۳
انواع واژه	۱۵۴	انواع واژه	۱۵۴
انواع واژه	۱۵۵	انواع واژه	۱۵۵
انواع واژه	۱۵۶	انواع واژه	۱۵۶
انواع واژه	۱۵۷	انواع واژه	۱۵۷
انواع واژه	۱۵۸	انواع واژه	۱۵۸
انواع واژه	۱۵۹	انواع واژه	۱۵۹
انواع واژه	۱۶۰	انواع واژه	۱۶۰
انواع واژه	۱۶۱	انواع واژه	۱۶۱
انواع واژه	۱۶۲	انواع واژه	۱۶۲
انواع واژه	۱۶۳	انواع واژه	۱۶۳
انواع واژه	۱۶۴	انواع واژه	۱۶۴
انواع واژه	۱۶۵	انواع واژه	۱۶۵
انواع واژه	۱۶۶	انواع واژه	۱۶۶
انواع واژه	۱۶۷	انواع واژه	۱۶۷
انواع واژه	۱۶۸	انواع واژه	۱۶۸
انواع واژه	۱۶۹	انواع واژه	۱۶۹
انواع واژه	۱۷۰	انواع واژه	۱۷۰
انواع واژه	۱۷۱	انواع واژه	۱۷۱
انواع واژه	۱۷۲	انواع واژه	۱۷۲
انواع واژه	۱۷۳	انواع واژه	۱۷۳
انواع واژه	۱۷۴	انواع واژه	۱۷۴
انواع واژه	۱۷۵	انواع واژه	۱۷۵
انواع واژه	۱۷۶	انواع واژه	۱۷۶
انواع واژه	۱۷۷	انواع واژه	۱۷۷
انواع واژه	۱۷۸	انواع واژه	۱۷۸
انواع واژه	۱۷۹	انواع واژه	۱۷۹
انواع واژه	۱۸۰	انواع واژه	۱۸۰
انواع واژه	۱۸۱	انواع واژه	۱۸۱
انواع واژه	۱۸۲	انواع واژه	۱۸۲
انواع واژه	۱۸۳	انواع واژه	۱۸۳
انواع واژه	۱۸۴	انواع واژه	۱۸۴
انواع واژه	۱۸۵	انواع واژه	۱۸۵
انواع واژه	۱۸۶	انواع واژه	۱۸۶
انواع واژه	۱۸۷	انواع واژه	۱۸۷
انواع واژه	۱۸۸	انواع واژه	۱۸۸
انواع واژه	۱۸۹	انواع واژه	۱۸۹
انواع واژه	۱۹۰	انواع واژه	۱۹۰
انواع واژه	۱۹۱	انواع واژه	۱۹۱
انواع واژه	۱۹۲	انواع واژه	۱۹۲
انواع واژه	۱۹۳	انواع واژه	۱۹۳
انواع واژه	۱۹۴	انواع واژه	۱۹۴
انواع واژه	۱۹۵	انواع واژه	۱۹۵
انواع واژه	۱۹۶	انواع واژه	۱۹۶
انواع واژه	۱۹۷	انواع واژه	۱۹۷
انواع واژه	۱۹۸	انواع واژه	۱۹۸
انواع واژه	۱۹۹	انواع واژه	۱۹۹
انواع واژه	۲۰۰	انواع واژه	۲۰۰
انواع واژه	۲۰۱	انواع واژه	۲۰۱
انواع واژه	۲۰۲	انواع واژه	۲۰۲
انواع واژه	۲۰۳	انواع واژه	۲۰۳
انواع واژه	۲۰۴	انواع واژه	۲۰۴
انواع واژه	۲۰۵	انواع واژه	۲۰۵
انواع واژه	۲۰۶	انواع واژه	۲۰۶
انواع واژه	۲۰۷	انواع واژه	۲۰۷
انواع واژه	۲۰۸	انواع واژه	۲۰۸
انواع واژه	۲۰۹	انواع واژه	۲۰۹
انواع واژه	۲۱۰	انواع واژه	۲۱۰
انواع واژه	۲۱۱	انواع واژه	۲۱۱
انواع واژه	۲۱۲	انواع واژه	۲۱۲
انواع واژه	۲۱۳	انواع واژه	۲۱۳
انواع واژه	۲۱۴	انواع واژه	۲۱۴
انواع واژه	۲۱۵	انواع واژه	۲۱۵
انواع واژه	۲۱۶	انواع واژه	۲۱۶
انواع واژه	۲۱۷	انواع واژه	۲۱۷
انواع واژه	۲۱۸	انواع واژه	۲۱۸
انواع واژه	۲۱۹	انواع واژه	۲۱۹
انواع واژه	۲۲۰	انواع واژه	۲۲۰
انواع واژه	۲۲۱	انواع واژه	۲۲۱
انواع واژه	۲۲۲	انواع واژه	۲۲۲
انواع واژه	۲۲۳	انواع واژه	۲۲۳
انواع واژه	۲۲۴	انواع واژه	۲۲۴
انواع واژه	۲۲۵	انواع واژه	۲۲۵
انواع واژه	۲۲۶	انواع واژه	۲۲۶
انواع واژه	۲۲۷	انواع واژه	۲۲۷
انواع واژه	۲۲۸	انواع واژه	۲۲۸
انواع واژه	۲۲۹	انواع واژه	۲۲۹
انواع واژه	۲۳۰	انواع واژه	۲۳۰
انواع واژه	۲۳۱	انواع واژه	۲۳۱
انواع واژه	۲۳۲	انواع واژه	۲۳۲
انواع واژه	۲۳۳	انواع واژه	۲۳۳
انواع واژه	۲۳۴	انواع واژه	۲۳۴
انواع واژه	۲۳۵	انواع واژه	۲۳۵
انواع واژه	۲۳۶	انواع واژه	۲۳۶
انواع واژه	۲۳۷	انواع واژه	۲۳۷
انواع واژه	۲۳۸	انواع واژه	۲۳۸
انواع واژه	۲۳۹	انواع واژه	۲۳۹
انواع واژه	۲۴۰	انواع واژه	۲۴۰
انواع واژه	۲۴۱	انواع واژه	۲۴۱
انواع واژه	۲۴۲	انواع واژه	۲۴۲
انواع واژه	۲۴۳	انواع واژه	۲۴۳
انواع واژه	۲۴۴	انواع واژه	۲۴۴
انواع واژه	۲۴۵	انواع واژه	۲۴۵
انواع واژه	۲۴۶	انواع واژه	۲۴۶
انواع واژه	۲۴۷	انواع واژه	۲۴۷
انواع واژه	۲۴۸	انواع واژه	۲۴۸
انواع واژه	۲۴۹	انواع واژه	۲۴۹
انواع واژه	۲۵۰	انواع واژه	۲۵۰

شکل ۲: فصل بندی کتاب

آنچه در فصل اول کتاب ساختمان واژه است که شامل:

- تعریف ساختمان واژه
- تفاوت با نظام قدیم
- تجزیه کلمات مهم
- نکات کاربردی
- تمرین های متنوع
- تست های طبقه بندی شده استاندارد

بعد از توضیح و آموزش واژه ها اشاره به نکات مهم همراه با مثال های گوناگون برای درک بیشتر دانش آموز دوره متوسطه آورده شده است و در آخر فصل اول تست های چهار گزینه ایی برای فهم بیشتر آمده است.

در فصل دوم با گروه اسمی آشنا می شوند [۸]:

- نکات وابسته های پیشین و پسین
- هسته و راه پیدا کردن آن
- انواع صفت بیانی
- وابسته های وابسته و انواع آن
- تمرین های متنوع
- تست های طبقه بندی شده

نکات و مثال های متعدد و گوناگون یکی از ویژگی های خوب این کتاب محسوب میشود و در تمامی فصل ها تست های چهار گزینه ایی به همراه پاسخ تشریحی آورده شده است.

در فصل های آخر به تحول واژه ها و روابط واژه ها پرداخته است [۸]:

- وضعیت واژه در گذر زمان
- تحول نوشتاری واژه ها و مثال
- رابطه معنایی کلمات همراه مثال
- کلمات هم خانواده و مثال ها
- تست های طبقه بندی شده

و در پایان کتاب دستور زبان فارسی می‌توانید پاسخ های تشریحی و پرسش های چهار گزینه ای را که شامل ۸۷۰ تست در کنکور های سال های قبل و سوالات تالیفی است را مشاهده نمود.

بحث و نتیجه گیری

با وجود تنوع و گوناگونی منابع و فناوری های آموزشی، کتاب های درسی هنوز یکی از عناصر مهم هستند که در فرایند دستور زبان معلمان می توانند استفاده نمایند.

در نظام آموزشی ایران در سه پایه اول دوم و سوم دبستان، اصل آموزش زبان بر مهارت خواندن و نوشتن گذاشته شده است و مباحث دستوری در حاشیه این اصل قرار دارد البته در کتابهای فارسی تلاش شده است دانش آموز با تقویت مهارت خواندن با مفاهیم دستوری نیز آشنا شود؛ هرچه به پایه بالاتر می رود، حجم نکات دستوری بیشتر می شود در این نظام آموزشی اغلب نکات دستوری در کتاب فارسی بیان میشوند و تمرینها و پرسشها در کتاب نگارش می آیند و آموزش جدی دستور به مقطع متوسطه اول موقوف شده میباشد.

کتاب دستور زبان فارسی ویژه نظام جدید آموزشی و برای کلیه رشته های تجربی و ریاضی و انسانی توسط انتشارات نشر الگو و برای دانش آموزان متوسطه جهت آمادگی در کنکور تالیف شده است.

منابع

۱. انوری ح، احمدی گیوی ح (۱۳۹۸) دستور زبان فارسی ۲. تهران: انتشارات فاطمی.
۲. تصدیقی م. (۱۳۹۷) طرحی برای ارزیابی کتابهای درسی ادبیات فارسی دوره متوسطه». فصلنامه تعلیم و تربیت ۱۳ و ۱۲: ۱۰۶-۹۴
۳. داورپناه ز. (۱۳۹۹) مطالعه بومی سازی کتابهای درسی آموزش زبان فرانسه در ایران: چالشها و الزامات رساله دکتری دانشگاه تربیت مدرس
۴. علوی مقدم ب (۱۳۹۶) پژوهشی در کتابهای زبان فارسی مقطع دبیرستان با تأکید بر نکات دستوری» ویژه نامه دستور نامه فرهنگستان ۳ ۱۶۷ ۱۸۶
۵. علیقلی زاده ح. (۱۳۹۶) تقدی بر کتاب درسی زبان فارسی ۳ آموزش و پرورش». ویژه نامه دستور نامه فرهنگستان ۱۳: ۲۳۸-۲۱۷
۶. فرشیدورد خ. (۱۳۹۵) شرایط و روش نوشتن دستور تعلیمی مجله رشد آموزش ادب فارسی ۲(۵) ۴۶-۴۲
۷. قاسم پورمقدم ح، جبلی آده پ ارجمند رشیدآباد ز اکبری شلدره ف ذوالفقاری ح، سنگری مر، و همکاران (۱۴۰۰) فارسی دوم دبستان تهران شرکت افست سهامی عام